

Реферат на тему: "Максим Рильський. Збірки поезій (курсова робота)"

Максим Рильський

Максим Рильський. Збірки поезій

План:

1. Уривок із життєпису
2. Пейзажна лірика М.Рильського.
3. "Білі двері краса в минуле вміє одчиняти і в будуче". Духовність, культура, мистецтво в поезії Рильського.
- 4.
5. "Ми працюємо любимо, що в творчість перейшла"
6. Краса й велич рідного слова в поетичній творчості М.Рильського
7. Інтимна лірика поета.

Література:

1. Храпко П. Українська література: Підручник для 10 кл., К., 1994. – С. 438-450
2. Непорожній О., Семенчук У. Українська література: Підручник для 11 кл. – К., 1995. – С. 165-183
3. Історія української літератури ХХ ст. Кн. 1/за ред. В.Г.Дончика. – К., 1993. – с. 124-230.

Максим Рильський – один з найбільших поетів України ХХ ст. Його ім'я утвердилось у свідомості багатьох поколінь як ім'я поета-класика, тобто творця таких цінностей, які не втрачають свого значення з часом, зі зміною епох та ідеологій. Справді, все плинне, але вічним є правда, любов і краса, що стали духовною основою творчості Рильського.

Хтось заперечливо закине: а хто, як не Рильський написав цілий ряд віршів і навіть книжок на догоду комуністичному режиму і тиранові Сталіну. Було й таке: а хто, як не Рильський написав цілий ряд віршів і навіть книжок на догоду комуністичному режиму і тиранові Сталіну. Було й таке... Навіть пісню про Сталіна, яку пропагували для всенародного співу, написав Рильський. Але маємо зрозуміти, що епоха більшовицької диктатури була ворожа до митців України. І твори на партійну тематику часто захищали їх від репресій та уможливлювали істинну творчість. Не плакатні, обов'язкові вірші (їх називали "паровозами") наших класиків цікаві нам, а ті, що навіки стали золотим надбанням української літератури.

Поет — інтелектуал, учений, перекладач, прекрасний знавець слов'янських літератур, Рильський був людиною чесного серця, чистих помыслів і незвичайної доброти. Молодші літератори, яких поет охоче гуртував навколо себе, називали його Вчителем, Батьком.

Максим Тадейович ішов у житті та літературі своїми, надходженими шляхами. В одній з поезій він про це каже так: "На все дивлюся власними очима". Його шляхи були

позначені і квітами, і тернами.

Син дворянина, українського інтелігента, який втратив польські родові корені, неписьменної селянської талановитої і співучої дівчини з села Романівки, він увібрав у душу найкращі риси своїх батьків. Максим (названий своїм батьком на честь Максима Залізняка) виростає в оточенні Лисенків, Старицьких, Косачів, Ревуцьких . Його дитинство минало серед книжок, музики, мистецтва, з одного боку і романівських краєвидів та сільського оточення – з другого. Змалку, відчуваючи тепло рідної землі і радість спілкування з видатними представниками київської інтелігенції, він ще дитиною почував у собі потяг до поетичного слова. У сім років Максимко написав свій перший вірш "Прошак":

Ішов прошак обідраний,
Од всіх людей обижений,
Шкода мені прошака,
Що у нього гірка доля така.
Але я проти Бога не йду,
А за старця
Молюсь і ввечері і вранці.

Віршик простий, наївний, але з нього видно, яким зростав майбутній поет. Ці незграбні рядки сповнені співчутливості, доброти і людяності.

Навчався Максим у приватній гімназії відомого київського педагога Володимира Науменка, жив у Миколи Лисенка та Олександра Русова. Таке культурне середовище, в якому з повагою ставились до всього українського, сприяло формуванню підлітка в національному дусі, виробленню в нього відповідних поглядів, запитів, смаків. Хлопець рано починає віршувати, а у 1910р. виходить його дебютна збірка "На білих островах".

З 1915р М.Рильський – студент Київського університету, медичного факультету, через два роки продовжить навчання на історико-філологічному, але революція, громадянська війна змусить його перервати освіту і переїхати на село, де він вчителюватиме у початковій школі; поет пробув в с. Вчорайшому , потім у рідній Романівці аж до осені 1923р Правда, і в Києві, вже набувши голосне літературне ім'я він ще років шість викладатиме мову й літературу в середній школі та на одному з робітфаків інституту освіти, читає курс теорії перекладу в інституті лінгвістичної освіти.

У літературних колах М.Рильський належав до групи "неокласиків" – художньої школи українських поетів, зорієнтованої на античну класику, на продовження гуманістичних традицій європейської поезії нового часу.

Неокласиками називали тих поетів і критиків, які групувалися навколо журналу "Книгар" (1918-1920), а пізніше – біля київського видавництва "Слово". Сюди входили такі письменники, як М.Зеров, П.Филипович, М.Драй-Хмара, Освальд Бургард і, звичайно, М.Рильський, які прагнули підняти престиж художнього слова, з його допомогою вирішувати філософські, історичні, морально-етичні проблеми. Цією обставиною спричинено, що М.Рильського теж не обминули репресії: 1931р він півроку

пробув "під слідством" в Лук'янівській в'язниці Києва, доки не був звільнений "за відсутністю достатніх даних для обвинувачення й суду".

Напружена літературна праця М.Рильського тривала й в наступні роки, хоча політичний клімат тоталітарної держави обмежував творчу свободу й в багато чому деформував тематику та ідейний світ його поезії. Тому в 30-х роках не раз виходять з-під його пера плакатні вірші-заклики. Тоталітарній системі були потрібні тільки такі твори, де б вона "оспівувалася", "підносилася", "звеличувалася". Правда, часом дозволялося надрукувати й щось "нейтральне", і такі можливості Рильський та інші автори намагалися використовувати.

У роки Великої Вітчизняної війни Рильський перебував в евакуації, спочатку в Уфі, а потім у Москві. Його поезія почала відроджуватися, зазвучала по-новому, справді натхненною мовою. Патріотичні твори М.Рильського "Слово про рідну матір" і багато інших гаряче сприймалися і на фронті і в тилу.

У повоєнні десятиліття в житті поета були трагічні часи. Безжально-несправедлива критика, відкрите політичне гоніння. Але й були роки високого творчого піднесення, які сам поет назвав добою свого "третього цвітіння" - на жаль, останнього, передзимного...

Творче відродження поета припадає на пам'ятну "відлигу" в житті суспільства, що почалася в середині 50-х років. Поетичні збірки цього останнього періоду в житті М.Рильського - "Троянди й виноград", "Далекі небосхили" (1959), "Голосіївська осінь"(1959) та ін. - гідно вивершують його творчу біографію.

За видатні заслуги в розвитку науки і культури Рильського було обрано академіком АН УРСР, а згодом і АН СРСР. Він очолював Спілку письменників України (1943-1946), був директором академічного інституту мистецтва, фольклору й етнографії.

Максим Рильський - один із найвидатніших в українській та світовій літературі майстрів художнього перекладу. Особлива увага віддавалася поезії з переважно трьох літератур: російської, польської, французької.

Вагому спадщину залишив М.Рильський в галузі літературно-художньої критики, літературознавства, та фольклористики. Критичні й наукові праці поета були видані за його життя майже 10-ма окремими книгами.

Помер М.Т.Рильський після тяжкої хвороби 24 липня 1964р. Нещодавно завершене 20-томне наукове видання його творів.

2. Рильський, згадуючи чарівну пору дитинства і юності, зізнався, що тоді його особливо захоплювала природа в усьому її розмаїтті - "весняні фіалки, що проростають з-під жовтого й багряного торішнього листа, напружене життя птиці, риби, звіра, таємниче занурювання в воду рибальського білого поплавця, посвист качиних крил". Власні спостереження вічно мінливого світу природи доповнювалися інформацією з прочитаних книжок - не тільки популярно-природничих, а й художніх, в яких той дивовижний світ також поставав у різноманітних, часто незвичних ракурсах.

Світ природи відбивається вже в перших віршах Рильського, зокрема й тих, що склали збірку "На білих островах"(1910). Ця збірка юного поета була збіркою

початківця, який, однак, уже вправно володів і віршем і словом. Легко виявити тут наслідування громадянських мотивів народницької поезії, сповнені щирого неспокою роздуми про власне майбутнє, яке автору являлося драматичною дорогою ідеалу. Але було тут чимало нафантазованого, підліткового мінору, меланхолії. Ліричний герой збірки спостерігає земне життя з "білих островів" хмар. Поет створює персоніфікований образ літа, малюючи дівчину "в шатах зелених" з "росами-перлами" в косах. З поезії Рильського постають й інші олюднені образи рідної природи.

Природа рідного краю – головний образ ліричних поезій книжки "ПІД ОСІННІМИ ЗОРЯМИ" (1918) та ідилії "НА УЗЛІСІ" (1918). З'ясовуючи мотиви цих творів, дослідники аргументовано проводили паралельно між ними й лірикою Афанасія Фета, Федора Тютчева, Олександра Блока, показуючи деяку залежність Рильського від них у плані користування прийомами художніх асоціативних зв'язків.

Та впадає в око суто своє, притаманне тільки Рильському – ясність і прозорість поетичного малюнка, щирість в освідченні людини улюбленій природі. Мініатюра "ПОЛЕ ЧОРНІЄ" вражає яскраво вираженим почуттям єдності героя з рідною землею:

Поле чорніє. Проходять хмари.
Гантують небо химерною грою.
Пролісків перших блакитні отари...
Земле! Як тепло нам з тобою!
Глибшає далеч. Річка синіє,
Річка синіє, зітхає, сміється...
Де вас подіти, зелені надії?
Вас так багато – серце порветься.

Чарує в поезії чіткість образів, до щему хвилює емоційність, яку вони виражають. Мав усі підстави Леонід Новиченко, щоб сказати про жагу простого людського щастя, досконало вираженого поетом.

Пейзажні малюнки Рильського передають внутрішню сутність взаємин людини з природою. У цьому переконує поезія "Яблука дозріли, яблука червоні". Про що цей твір? Про благодатну пору осіннього досягання й достатку? Так, у вірші "Яблука дозріли..." поет милується садом, де гілля вгинається під вагою плодів, налитих соками, зір митця тішиться красою осінніх барв:

Гей, поля жовтіють і синіє небо
Плугатар у полі ледве маячить...

У вірші йдеться про красу, душевну повноту, гармонію людських почуттів, про мужність юних сердець. Образ спілих, червоних яблук асоціативно відтінює і розвиток почуття ("Вже й любов дозріла під промінням теплим, і її зірвали радісні вуста"). Однак, ліричний герой прощається і, може, назавжди зі своєю коханою. Щирою людяністю віє від останнього рядка, який давно став крилатим висловом: "Вміє розставатись той, хто вмів любити". Біль розлуки. Проте жодного слова докору не вимовляють вуста героя, хоч жаль стискає груди. Ці його почуття поет передає розгорнутим порівнянням: "а тепер на серці щось тремтить і грає, як тремтить на сонці

гілка золота".

Завершується вірш, зворушливо, і в цьому його світла печаль:

Гей, поля жовтіють і синіє небо,

Плугатар у полі ледве маячить...

Поцілуй востаннє, обніми востаннє.

Вміє розставатись той, хто вмів любити...

Ліричні твори пишуться здебільшого від першої особи, ніби від авторського я. Проте не слід ототожнювати поета і персонажа, від якого ведеться розповідь у вірші, — ліричного героя. Ліричний герой висловлює думки і почуття багатьох людей, а часом і всього суспільства. В ліричному творі, звичайно, можуть виступати й автобіографічні мотиви, але завжди поет за допомогою художнього вимислу, через своє Я типізує найістотніші життєві явища, думки про почуття людини.

Максим – герой ідилії " НА УЗЛІСІ" – захоплено сприймає багатство й красу природи, йому приносять насолоду полювання і рибальство, праця в саду. І хоч герой живе в хатині лісовій, проте він не відірваний від світу, від культури. В хатині є гарна книгозбірня творів класиків, що сприяє морально-духовному оздоровленню людини, яку втомили жахливі катаклізми епохи:

Софокл – і Гамсун, Едгар По – і Гете,

Толстой глибокий, і Гюґо буйний,

Петрарчині шліфовані сонети –

І Достоевський грішний та святий –

Усі книжки, усі земні поети,

Усі зрідні душі його живій:

Бо всі вони – лиш відблиски одного,

Одного сонця: Духа Святого!

4. "Білі двері краса в минуле вміє одчиняти і в будуче". Таким незвичним, але дуже містким образом Рильський звернув увагу на високу місію художньої творчості у збереженні культурних надбань поколінь, на її можливості використовувати скарби минулого при будівництві теперішнього і підготовки майбутнього.

Так у поезії Рильського стала кристалізуватися його друга магістральна тема – духовність, культура, мистецтво. Її вияви помітні у віршах 20-х років, позначених поетикою неокласицизму. На противагу пролеткультівцям і футуристам, які закликали традиції минулого і на голому ґрунті починати будівництво "пролетарської культури". Рильський і його однодумці високо підносять класичну спадщину.

В поезіях збірки "Синя далечінь" порушувалися питання взаємин між мистецтвом і дійсністю. Показовим у цьому плані є однойменний триптих, де образом синьої далечіні передається почуття радості, щастя від пізнання світу:

На світі є співучий Лангедок,

Цвіту Шампанню Франція весела,

Де в сонці тане кожен городок

І в виноградах утопають села.

Десь є Марсель і з моря дух п'яний;
Десь є Париж, дух генія й гамена;
Десь жив Доде, гарячий і ясний;
Десь полювали милі Тартарели.

Так проводиться думка про вічність культури, яка єднає покоління, гуртує народи світу, так утверджується неперехідність краси, акцентується і підтексті вагомість внеску кожної нації в загальнолюдську скарбницю.

До речі, Рильський безпосередньо втілить цю тему в циклі "Книга про Францію", що ввійшов до збірки "Далекі небосхили"(1959). Поет у передмові до циклу каже, що і в "Синій далечині", і пізніше він писав про велику французьку культуру, про прекрасну Францію, виплекану в мріях за читанням творів французької літератури. Рильський з гіркотою відзначив несправедливість оцінок вульгарно-соціологічної критики. Однак, ніякі наклепи не похитнули переконань поета, він міг з честю сказати на схилі літ, звертаючись до Франції: "Кохана моя! Цілую твою натружену в чесній праці і в битвах за свободу руку!"

Поезія "ШОПЕН" образом вальсу славетного польського композитора – вигнанця підкреслює могутність впливу творчості на людину. "Шопена вальс... Ну хто не грав його і хто не слухав?" – таким риторичним запитанням поет зацікавлює читача. І ми разом з ним входимо в чарівний світ мелодій. Настроєва музика викликає прихильну усмішку слухачів, в їхніх очах зблискує "іскра напівкохання чи напівжурби від звуків тих кокетно-своєвільних, сумних, а вечір золотого дня, жагучих, як нескінченний цілунок".

Легкими натяками у вірші розкривається стан героя, викликаний звуками вальсу. Це ота мить щастя, коли він побачив, звичайно, в уяві, погляд, що "блиснув із-під вій", можна здогадатися, симпатичної йому жінки, яка від'їжджала в санях. Герой, скочивши на коня, чимдуж кидається її наздогнати:

І знову бачу те лице, що ледве
Із хутра виглядає... Що мені?
Невже то сльози на її очах?
То сльози радості – хто теє скаже?
То сльози смутку – хто те розглда?

Завершується твір уявним звертанням героя до композитора, в якому пояснюється, що в його вальсі немає ні вітру, ні саней, ні коня. Однак, обізнаний з життям Шопена, який до смерті тужив за своєю Польщею і пережив розрив з коханою – відомою французькою письменницею Жорж Занд (псевдонім Аврори Дюпен), Рильський обгрунтовує можливість змальованої у вірші картини. Нехай ті "коханки дві, однаково жорстокі", навіяли "той ніжний вихор звуків", але ліричний герой має право на "свій сон", свою уявну картину. За це він висловлює композиторові свою вдячність і любов.

У поезії "Шопен" немає рим. Такий вірш називається білим. Найчастіше білий вірш застосовується в п'єсах, де він наближає діалоги до живої розмовної мови, зберігаючи властивості виразної, емоційної мови поезії.

Вільніше дихнулося поетові під час короткочасної "хрущовської відлиги". У книжках другої половини 50 -початку 60-х років читачі зустрілись знову із справжнім Рильським – поетом Добра і Краси, великим життєлюбом і гуманістом.

Збірка "ТРОЯНДИ І ВИНОГРАД"(1957) була однією з тих поетичних книжок, які відкривали новий період у розвитку всієї української літератури. Вся вона осяяла світлом, що характеризувало лірику "Синьої далечини", кращі твори Рильського неокласицистичного стану і його творчості. Через символічні образи троянд і винограду глибоко й поетично розкрито радість повнокровного буття людини, мудро показано, в чому полягає смисл, глибина її щастя. Збірка "Троянди і виноград" сприймається як натхненна пісня про красу мистецтва і природи, про творчу працю. Праця не з примусу, а за покликом серця приносить моральне задоволення і щастя в житті, робить його цілеспрямованим:

Ми працю любимо, що в творчість перейшла,
І музику палку, що ніжне серце тисне.
У щастя людського два крила:
Троянди й виноград – красиве і корисне.

Образом поезії "Третє цвітіння" дослідники характеризували творчість поета на схилі літ. Рильський ось як розкриває сутність цього образу: "Так лагідний той час садівники зовуть, коли збираються у понадморську путь лелеки й ластівки". І далі, як притаманно поетові, виділяються й інші подробиці осені: золотяться на ниві "сузір'я кін" , "плеться дзвін коси серед густих отав". Саме в цю пору зацвітають втретє троянди. Ці деталі готують філософський, правда, не позбавлений і світлої іронії, висновок поета:

Отак подивишся – і серце аж замре,
А надто як воно уже, на жаль, старе –
Чи то підтоптале... держімо у секреті,
Чому ми, друже мій, цвітне любим третє!

М.Рильський надавав мови великого значення впродовж усієї творчості. Він був надзвичайно вимогливий до мови власних творів, невтомно працював над збагаченням свого поетичного словника. Поет закликав своїх сучасників боротися за чистоту і збагачення української мови. Прикладом такого звернення є вірш "Мова", в якому поет з великою ніжністю і любов'ю говорить про мову. Вона звучить для поета як пісня океану. Мова рідного народу глибока у своїй мудрості.

Як тонкий знавець мовних проблем, М.Рильський вважає, що у народу, його поезії, розмовній мові треба шукати джерела нового наповнення літературної мови:

...Немає
Мудріших, ніж народ, учителів;
У нього кожне слово – це перлина,
Це праця, це натхнення, це людина.

Мова українського народу – самобутнє і неповторне явище. Обов'язок кожного митця турбуватися про її долю, удосконалювати й збагачувати:

Як парость виноградної лози,
Плекайте мову. Пильно й ненастанно
Політь бур'ян. Чистіша від сльози. Вірно і слухняно
Нехай вона щоразу служить вам,
Хоч і живе своїм живим життям.

Своєю творчістю М.Рильський подав гідний приклад турботи про удосконалення мови. І в оригінальній поезії, і у перекладах численних зарубіжних авторів, він збагачував українську мову власними новаторствами, розширював її синтаксичні можливості.

Вагомий внесок поета у словникову справу української мови. Словники та довідники, видані за участю М.Рильського, не втратили свого значення й сьогодні. Як згадують друзі поета, праця над словниками і зі словниками була найулюбленішим його заняттям.

У вірші "Мова" поет закликає і своїх сучасників частіше "заглядати у словник". На його переконання – "це теплий яр, а не сумне провалля". Високу оцінку дає автор вірша словникові Грінченка й Даля.

Вірш "мова" написаний у 1956р. На той час українська мова зазнала деформацій у зв'язку з відведенням їй більшовицькими ідеологіями другорядної ролі у суспільстві. Після XX з'їзду партії, на якому було підданю критиці культ особи Сталіна, в якійсь мірі вже можна було говорити про національні утиски і насамперед про занепад національних мов. В Україні одним з перших на захист мови виступив М.Рильський. Його поезія "Мова" – яскраве свідчення цьому.

У 1959 р. на четвертому з'їзді письменників України М.Рильський прочитав вірш "Рідна Мова". Своім незвичайним вступом на письменницькому форумі поет ще більше загострив увагу на потребі повноцінного функціонування української мови. Для цього українська мова мала всі підстави.

У мові знайшли відгук історія народу, бурхливе, неспокійне його життя, яке поет прирівнює до "гулу віків", "шуму століть". У ньому – "бурі подих", неволі стогін", "волі спів", "сурма походу світанкова.

В умовах російського царського гноблення українська мова зазнала жорсткого переслідування, нищення. Вдаючись до засобу персоніфікації, поет з боєм згадує страшні знущання блазнів російського царя над її "велично-гідним духом":

В ярмо хотіли запрягти
Її, як дух степів гарячу,
І поспішати і повести
На чорні торжища, незрячу.

Немає сумніву, що підставою для таких поетичних узагальнень М.Рильського були всі ті ганебні документи, які забороняли українське слово в офіційно-діловому мовленні. Це був горезвісний Валувєвський циркуляр, Емський указ та численні неопубліковані заборони у радянські часи. Про всі ці знущання над словом М.Рильського писав з особливим боєм :

Хотіли вирвати язик,
Хотіли ноги поламати,
Топтали під шалений крик,
В'язнили, кидали за ґрати.
Зробить калікою з калік
Тебе хотіла рідна мати.

Кожен рядок наведеної строфи узагальнює гірку правду поневолення, спрямованого на те, щоб зникла, вмерла наша мова, щоб не розходилася її слава по світу. За спробу протистояти імперській сваволі не раз доводилося платити власною волею. І це вже стосувалося не тільки минулого століття, а й 20-30х -кінця 40-х років ХХ століття. Навіть під час Хрущовської "відлиги" М.Рильський не міг відверто виступити на захист рідної мови. Саме на такі асоціації наводить його поезія "Рідна мова". Тому у другій частині вірша поет так багато уваги приділяє російсько-українським культурним зв'язкам та вільному розвитку української мови. Зрозуміло, що говорити про "вільне слово" українського народу у колі братніх мов доводилося більше з огляду на те, щоб не накликати біди на себе особисто та й на спроби відродження української культури у післявоєнні часи.

Поет прийшов у літератури не зрілою, збагаченою досвідом людиною, а 15-річним гімназистом, видавши у 1910р свою першу збірку віршів "На білих островах". У цій збірці поезій на тему кохання чимало. Правда, образ коханої, якій адресує свої вірші, абстрактний. Це вимріяна підлітком чарівна дівчина, витвір його фантазій, як ось у вірші "Очі"

На лоні ночі
Зірки сновійні -
Я все за очі
Оддав би мрійні.
Як очі сяють
У тебе, мила,
Як їх кохаю -
Сказать несила.

У всіх восьми розділах першої книги поета вірші про кохання мають сумну тональність, бо оспівана любов, як правило, не взаємна, дівчина його байдужа до закоханого ліричного героя, або зраджує його надії

Я все ж тебе люблю. Ти з мене глузувала,
Стоптала ти любов мою,
Ти серце без жалю усе пошматувала, —
Я все ж тебе люблю.
Закоханість юнака така сильна, що позбутися він її не може, і не хоче:
В пісні я буду виливати
Любов і розпач мій тяжкий.

В окремих віршах, яких небагато, жевріє іскра надії, що може, колись мила

відповідь на палкі почуття:

Якби мила усміхнулась
То в душі моїй
Пронеслися б, стрепенулись
Зграї ніжних мрій.

Однак не могли не сприяти появі творів про любов і власні почуття автора-підлітка. А вони були. Як світлі зірки на захмареному життєвому небі, згадує вже сивий поет дочок сусіда Альшевського з Романівки. До обох в юного Максима була таємна залюбленість.

Через усе життя проніс Максим Тадейович пам'ять і про іншу землячку – дівчину Ганю, почуття до якої назве "першим на віку незграбним дещо мавпованим коханням".

В окремих віршах, яких небагато, жевріє іскра надії, що, може колись мила відповідь на такі почуття, поет навіть робив важкий філософський висновок:

Не винна та, не винен я,
Що так тебе кохаю

Як бачимо, Білецький мав усі підстави говорити про ранні поезії Рильського, як літературні ремінісценції. Свої поеми-сповіді "Мандрівка в молодість" Рильський пише: "Були й ревності, і муки, і докори, і вірші, розпачем налиті до країв". Сивий поет згадує двох дочок сусіда Ольшевського, він навіть дав тим сестричкам романтичні імена Мінна і Бренда.

Через усе життя проніс Максим Тадейович пам'ять і про іншу землячку – дівчину Ганю, почуття до якої назве "першим на віку незграбним дещо змавпованим коханням". Саме їй він і присвячує свої перші любовні вірші.

Пізніше, коли Максим разом з братом Іваном жив у родині Миколи Лисенка на Маріїнанській-Благовіщенській вулиці, ходить до гімназії і письменникові поезії ввійшли до збірки "На білих островах", він був таємно закоханий у дівчину, що жила по-сусідству. Молодий поет спостерігав, як вона щодня поливала в садку квіти, і створив у своїй уяві чарівний образ. Йому тоді здавалося, що то прийшла справжня любов, яка супроводжується безсонними ночами, тривожними думами. Згодом, згадує ці юнацькі переживання, Рильський напише такі рядки:

О славно дівчино в брунатнім убранні,
На Благовіщенській, в сусіднім подвір'ї!
Хвала тобі за все: за стрічі мовчазні
За губки в ніжному розтулені довір'ї,
Що так хотілося поцілувати мені,
За відрухи легкі, як лебедине пір'я.
До поцілунків ми з тобою не дійшли,
Бо навіть, як на те, знайомі не були.

Значне місце займають вірші на тему кохання і в наступних збірках "Синя далечінь", "Крізь бурю і сніг", а особливо у збірці "Під осінніми зорями", яка побачила світ у 1918 році коли на важких терезах вже хиталася доля України".

Ця збірка, як і перша складається в основному з ліричних віршів. Поет навіть назвав її "Лірики книга друга" і в першому ж вірші передав свій душевний стан:

Ходжу, броджу по городу
Великому, великому.
Розкрив би я своє серце,
Та нікому, та нікому.

Значна частина віршів, що увійшли до цієї збірки, була написана в дореволюційні роки. Серед них чимало на тему кохання. Але це вже були зрілі поезії, бо писала їх молода людина, яка пізнала справжню любов.

Я так тебе люблю, що не втримаю сліз,
В молитві хиляться натовлені коліна.
Я так тебе люблю, що білий шум беріз
І небо голубе для мене домовина.
Або ось такі рядки:
Тебе любить, усе забудь!
Ти зрозуміла?
Єднає нас єдина путь,
Єдина сила.

Варто зауважити, що тема кохання найменше цікавила дослідників творчості Рильського, хоча для характеристики його особистості, захоплень, естетичний ідеалів, а інколи й поглядів на суспільне життя з його катаклізмами саме вірші про кохання можуть дати вагомий матеріал.

Поет прийшов у літературу незрілою, збагачену досвідом людиною, а 15-річним гімназистом, видавши в 1910р. свою першу збірку віршів "На білих островах". На думку критиків в кожному вірші відчувався і неабиякий талант того, хто наслідував відомий російських модерністів. "Іскру Божу" помітила в поета-початківця і Леся Українка, пророкуючи йому "роль свого поетичного спадкоємця".

У збірці "На білих островах" поезій на тему кохання чимало. Правда, образ коханої, якій адресує автор свої вірші, абстрактний. Це вимріяна підлітком чарівна дівчина, витвір його фантазії, як ось у вірші "Очі":

На лоні ночі зірки сновійні –
Я все за очі оддав би мрійні.
Як очі сяють у тебе мила,
Як їх кохаю – сказати несила.

Поет оспівує очі, руки коханої, чоло у темному відтінку, порівнює красу своєї вимріяної обраниці з красою природи.

Як ранком зими кришталевим
Весь сніг видається рожевим, —
Такі твої рожево-білі руки.
Як вечором майським прекрасним
Все саявом вкривається ясным,

Такі твої прекрасно-ніжні очі.

У своїх восьми розділах першої книжки поета вірші про кохання мають сумну тональність, бо оспівана любов, як правило, не взаємна, дівчина або байдужа до ліричного героя, або зраджує його надії:

Я все ж тебе люблю. Ти з мене глузувала,
Стоптала ти любов мою,
Ти серце без жалю усе пошматувала, —
Я все ж тебе люблю.

Закоханість юнака така сильна, що позбутися він її не може, і не хоче.

Про перше справжнє кохання 19-річного юнака згадуватиме Рильський і перед Великою Вітчизняною війною, і в роки війни. Пам'ять про почуття до дівчини на ім'я Ліда з берегів Росії, з міста Корсуня, він зберіг на все життя. У жовтні 1939році поет присвятив їй вірш "Лист до адресатки". А в поемі "Мандрівка в молодість" дає оцінку тому щастю, тому справжньому першому коханню.

Лише старіючи, якогось дня у Львові,
В готелі тихому я раптом зрозумів,
Що той гарячий плуг далекої любові
Навіки борозку в душі моїй провів.

Однак в трагічні роки революції, погляди на кохання у молодого Рильського змінюються. З-під почали з'являтися вірші про любов легку і короткочасну, коли розлука для закоханих не є трагедія, і вона не приносить не сліз, і навіть смутку.

Якщо це був раніше болючий процес, то тепер без особливого трепету ліричний герой говорить коханій: "Я піду, і може більше на прийду", "поцілуй востаннє, обійми востаннє, вміє розставатись той, хто вмів любити".

Детальна частина кінця кохання поєднується з кінцем буяння природи.

Майже постійно йдеться про розлуку, про кінець любові.

Тихше, тій. Не говори.

Прощай востаннє.

На життєвому шляху поета почастишали зустрічі з випадковими жінками, навіть продажними. Слова повія і кокетка перестають бути образливими. Так воно було в ті роки, коли політичні діячі "вправлялися в програмах і промовах, коли мішалось "ура" з парадними "калавур", коли з'явилися повії "в бантиках багрових". Поет сумує за чистотою і в коханні, і в стосунках між людьми.

У вірші "Фінал" він прощається зі святим і чистим почуттям:

Прощай кохання білокриле,
І сум нічний, і сяйво днів!
Моє поламане вітрило
Жадає волі і вітрів.

Нема вже в поета віри в чистоту людських почуттів. В зв'язку із "сірим" життям поступився своїм принципам і обдурений у своїх чистих намірах, почав оспівувати повій:

Я чистий голос Беатріси

На сміх гетери проміняв

У тузі за чарами земного, а може, навіть неземного кохання поет створює фантастичний образ жінки-царівни, яка поєднує в собі риси його ідеалу. Хоч існувала вона лише в мріях поета, їй він присвячує сонет "Моя царівна" і не закінчив одноіменну поему.

У поемі "Царівна" Рильський якоюсь мірою пов'язує образ вимріяної ним жінки з ресторанною повією. Спочатку, йому здалося, що за столик сіла прекрасна та загадкова чарівна особа, з якою він повів мову провів високе почуття, а коли "сон" чи "чар" пройшов, то виявилось, що то кокотка край столу сиділа, де тільки що ввижалася царівна".

Ліричний герой сонета "Моїй Леонорі" – теж повія, який має підзаголовок "П'яний сонет". Героїня твору з'явилася на шляху поета випадково, побула з ним одну ніч, щоб "збудити, блиснуть і розвіятися тінню". Поет не осуджає її, як і кокотку з драматичного малюнка "Банкет", написаного в 1918 році. Навпаки, вона картає поета за те, що не став оспівувати революцію, а вихваляє тих, хто пішов воювати, бродити по коліна у крові, і готових убивати та вішати всіх, хто не з повстанців, хто втік від боротьби. Поет залишився зі своїм ідеалом вічної любові. Він вважав, що краще сприйняти смерть, випити отруту, втратити його.

Цей ідеал "Вічного кохання" був для Рильського порятунком, коли він "впав", заблуdivся, загубив дорогу".

Після того, як у 1919 році Рильський почав вчителювати, тема кохання в його творах відступає на другий план. Народжується поет-філософ, поет-політик. Він прагне рятувати тодішню українську поезію від примітивізму.

У цей час поет починає частково звертатися в своїй творчості до класичної спадщини. У його сонетах на тему кохання з'являється образ богині любові Афродіти, описується її пристрасть до смертного Анхіза. Запозичені образи, чужі почуття.

Майже зовсім з палітри Рильського зникли вірші про кохання у тривожні 30-ті роки переслідувань і репресій української інтелігенції, коли й саме Рильському довелося пізнати, що таке в'язниця.

Пізніше закохана приходиться до ліричного героя лише в мріях та снах. Так у вірші "Шопен"(1934) чарівні звуки вальсу викликають в уяві образ прекрасної жінки, жінки мрії, символу недосяжного щастя. Ліричний герой у мріях кидається в погоню за тим щастям, але...не наздоганяє.

Тільки... вітер віти клонить і співає

Мені в ушах...Це щастя! Це любов!

Це безнадія!

Почуття композитора було співзвучне почуттю поета, який закохався у Жорж Занд. Чарівні звуки вальсу Шопена викликають у його уяві знову той неосяжний ідеал, те нездійсненне щастя, поет виносить подяку композиторів:

А сьогодні я

Люблю свій сон, і вас люблю за нього,

Примхливий худорлявий музикант

Коли поет наблизився до полудня життя, він знову звернений до теми кохання – з'явилося 9 поезій про любов, об'єднані в цикли "Остання весна".

Ліричний герой цього циклу тверезо оцінює свої почуття, в якому значне місце займають сумніви. Але, мабуть, тому, що це почуття останнє, поет ставить його поряд з такими філософськими категоріями, як життя і смерть.

...Не тільки друг і не лиш кохана, —

Життя ти й смерть.

Коли до Дон-Жуана

Із тьми камінний командор прийшов, Він обезсмертив смертю любов.

Одне і це, кохання має свій кінець.

Я образив тебе. Я сказав

Ті слова, що не кажуть ніде і нікому, і сльоза пропекла мій рукав,

По обличчю скотились твійому.

Поет — філософ має мудрість з гумором та іронією завершити свій спів про пізній спалах страсті також з'являються рядки, в який він високо оцінив звичайне, земне, надійне, перевірене роками почуття до дружини. У сонетах, написаних восени 1945 року і об'єднаних спільною назвою "Вірність", будучи, як завжди, щирим Максим Тадейович оцінив свою "останню весну". А потім, зазирнувши в минуле, де всього було – "й трутизни і весна", звертається до дружини:

Дай рученьку. Спрацьована худа!

Волосся дай мені поцілувати, —

Ця сивина прекрасна й молода.

Ти друг, ти вірність, ти жона і мати, —

О бачиш! Син наш під вікном біжить.

...Люблю тебе, не можу розлюбить.

Ознайомившись з поезією Максима Рильського на тему кохання, можна зробити висновок: поет завжди зупинився тонким ліриком, мудрим філософом, надзвичайно чесна людина і якщо питанні політики, перебуваючи під остійним наглядом НКВС та його посіпак, митцеві часто доводилося писати твори на замовлення, "йти в ногу" з вимогами, які ставила тоталітарна більшовицька система, то у віршах на тему кохання він завжди залишався самим собою і, як сказав Тарас Шевченко, "не мав зерна неправди за собою"